

RV. 4, 17, 19. नैकिर्मा दैव्यं सदैव वरते 42, 6. नैकिष्टं धृति 2, 27, 13. 8, 73. 9. वयो नैकिष्टे पतिवासं घ्रासते व्युष्टि 4, 48, 6. 69, 7. नैकिरस्य प्रमिनति व्रतानि 10, 10, 5. 39, 11. 134, 7. 3, 38, 8. 6, 27, 8. — 2) Niemand, Keiner: नैकिर्ह्येषां ज्ञूषि वेद RV. 7, 56, 2. नैकिर्दत्तसंतमा मिनत् 32, 5. तदैषा न-किरा मिनत् । घ्रावा चन मर्त्यः 8, 28, 4. नैकिष्टा नि यमदा मुते गमः 93, 8. यथा क्रिमीणां नैकिरुच्छिपति AV. 2, 31, 3. Diese Bedeutung ist die seltener, wird aber von den Erklärern häufig auch in Fällen angenommen, wo die erste am Platz ist.

नैकिम् indecl. Naigh. 3, 12. गापा चादि zu P. 4, 4, 57. so v. a. नैकिम् 1: नैकिमिन्द्रो निकर्तवे न शक्रः परिशक्तवे RV. 8, 67, 5. Vgl. नैकिम् und माकीम्.

नकुच m. v. l. für लकुच Colebr. und Lois. zu AK. 2, 4, 2, 41.

नकुट n. Nase Çaddam. im ÇKDr. — Vgl. नकुटक.

नकुल 1) adj. oxyt. (?) Bez. einer bestimmten Farbe (wohl die des Ichneumons): बधवे, नकुलाय, रोहिताय TS. 7, 3, 48, 1. RV. Prāt. 17, 9. — 2) m. a) oxyt. *Viverra ichneumon*, ein dem Iltis ähnliches Thier; der bekannte Feind der Schlangen (auch Mäuse), dessen Kunst, durch ein Heilkraut sich gegen die Folgen des giftigen Bisses zu schützen, schon im AV. erwähnt wird. AK. 3, 4, 25, 172. H. 1302. an. 3, 656. Med. I. 100. यथा नकुलो विच्छिद्यं संध्यात्यङ्गि पुनः AV. 6, 139, 5. वृक्षो वेद वीरुधं नकुलो वेद भेषजम् 8, 7, 23. VS. 24, 26, 32. Pār. Grh. 2, 7. RV. Prāt. 13, 20. M. 4, 126. 11, 131. 139. 12, 62. MBh. 1, 5582. fgg. नकुलो मूषिकानति विडालो नकुलं तथा 12, 444. Suçr. 4, 108, 2. 203, 2. 2, 265, 4. Varāh. Bhā. S. 53, 32. 83, 41. fgg. Pañkāṭ. 98, 21. fgg. 110, 22. Bhāg. P. 3, 21, 44. नकुली f. das Weibchen MBh. 16, 41. नकुलव n. nom. abstr. 14, 2896. Vgl. गन्ध°, जल°. — b) Sohn Çaddam. im ÇKDr. — c) N. pr. eines Veda-Sängers, mit den patronn. Vāmadeva, Vāmadevja und Vairāmitra, Ind. St. 3, 221. नकुलस्य वामदेवस्य प्रेङ्गः N. eines Sāman ebend. — d) N. pr. eines Sohnes des Pāṇḍu (oder vielmehr der Aṣvin) und der Mādrī, Zwillingbruders des Sahadeva, H. an. Med. MBh. 1, 2445. 4850. fgg. Hariv. 4057. VP. 437. 459. Lalit. 26. — e) N. pr. eines späteren Dichters Çāṅg. Paddh. in Verz. d. Oxf. H. 124, a. — f) Bein. Çiva's: गुधिष्ठिरस्य या कन्या नकुलेन विवाहिता । पूजिता सहदेवेन सा कन्या वरदा भवेत् ॥ Vidadibhamukhamāṇḍana im ÇKDr. — 3) f. या Bein. der Gemahlin Çiva's H. c. 56 (daneben अकुला). — 4) f. ई a) das Weibchen des Ichneumons; s. u. 2, a. — b) N. verschiedener Pflanzen: *Salmalia malabarica* Schott u. Endl. (कुकुटी) Med. *Nardostachys jatamansi* (झटामोसी) Dec. H. an. Med. *Saffran* H. an. = शङ्खिनी Dhar. im ÇKDr. — c) myst. Name des Buchstabens कृ (vgl. नकुलीश) Viśābhidhāna im ÇKDr. — Wird P. 6, 3, 75 in न + कुल zerlegt. नकुलक (von नकुल) ein Schmuck in Form eines Ichneumons Vjūt. 139.

नकुलाद्या (नकुल + आ°) f. eine best. Pflanze, = गन्धनाकुली Riān. im ÇKDr.

नकुलान्धता (नकुल + अन्ध°) f. und नकुलान्ध्य (नकुल + अन्ध°) n. eine best. Krankheit des Auges, bei welcher das Auge dem des Ichneumons gleicht, und dem Kranken bei Tage die Gegenstände bunt erscheinen. Suçr. 2, 318, 9. 21. — Vgl. नाकुलान्ध्य.

नकुलीश (नकुली + ईश) m. 1) eine Form Bhairava's Piṭhamālā im ÇKDr. — 2) myst. Name des Buchstabens कृ (vgl. नकुली) Viśābhidhāna im ÇKDr. — नकुलेश Wilson.

नकुलेश s. u. d. vorübergehenden Worte.

नकुलेष्टा (नकुल + ईष्टा) f. die dem Ichneumon erwünschte Pflanze. N. einer best. Pflanze, durch welche der Ichneumon sich gegen die Folgen des Bisses der Schlangen schützt; = नाकुली, गन्धनाकुली AK. 2, 4, 4, 3.

नक्, नक्तयति tödten, zu Grunde richten Dhātup. 32, 54. Das न wird nicht णि Dhātup. Vop. 8, 43.

1. नक्त 1) n. sg. und f. du. (नक्ता H. c. 18): नक्ता च चक्रुषसा विद्वेषे RV. 4, 73, 7. उषासानक्ता 10, 70, 6. 7, 2, 6. नक्ताषासा 4, 13, 7. 96, 5. In der Stelle: आ पशुं गोसि पृथिवी वनस्पतीनुषासा नक्तमोषधीः 8, 27, 2 hat vielleicht, dem उषासा entsprechend, ursprünglich नक्ता gestanden, welches wegen des Hiatus geändert wurde. नक्तमहरेवाभिनिष्पद्यते Kāṇḍ. Up. 8, 4, 2. Wie das daneben stehende adv. दिवा als Subject im Satze Bhāg. P. 5, 22, 5. नैक्त्तम् (नैक्त्तम् गापा स्वरादि zu P. 4, 1, 37) adv. bei Nacht, in der Nacht AK. 3, 5, 6. H. 1333. दिवा न° RV. 5, 76, 8. 7. 13, 15. 4, 24, 10. नक्तमोषधेः 90, 7. प्र या जिगोति खर्गलेव नक्तम् 7, 104. 17. 8, 85, 1. सायं नक्तमथो दिवा AV. 6, 128, 4. Çat. Br. 2, 1, 4, 2. 13, 1, 5. 5. Āçv. Grh. 3, 9. M. 6, 19. MBh. 1, 6507. N. 2, 4. R. 5, 92, 19. Mhān. 38. Bhārṭṛ. 2, 82. Varāh. Bhā. S. 29, 31. Vid. 239. स्त्रीनक्तमत्तारगार्वक्षिःशत्रुकृतान् (wo नक्तम् mit कृतान् zu verbinden ist) Jāṭn. 2, 31. दिननक्तम् Mārk. P. 16, 69. Vgl. नक्तन्, नक्ति, नक्त्या, नक्. — 2) n. das Essen bei Nacht (als Kasteiung): एकभक्तेन नक्तेन तथैवापाचितेन च । उपवासेन चैव न पादकृच्छ्रः प्रकीर्तितः ॥ Jāṭn. 3, 319. उपवासात्परं भैक्षं भिक्षापरमपाचितम् । अयाचितत्परं नक्तं तस्मान्नक्तेन वर्तयेत् ॥ Devī-P. im ÇKDr. नक्तभोजिन् Bhaviṣja-P. ebend. — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Prthu VP. 165. des Prthushena von der Ākūti Bhāg. P. 5, 15, 5. — 4) f. या eine best. Giftpflanze, = कलिकारी Riān. im ÇKDr.

2. नक्त (नक्ता?) n. = نكت in der Astr. N. des 5ten Joga Ind. St. 2, 269.

नक्तक m. Lappen AK. 2, 6, 2, 16. Handtuch H. 676. Nach ÇKDr. ist नक्तक eine von Bharata erwähnte Variante für लक्तक, wie der Text des AK. lesen soll.

नक्तचारिन् (1. नक्त + चारि°) 1) adj. bei Nacht umhergehend. — 2) m. a) Eule Trak. 2, 5, 15. — b) Katze ÇKDr. und Wils. nach Trak. 2, 5, 8; die Calc. Ausg. liest hier aber नक्तचारि°. — c) Dieb. — d) Unhold, ein Rakshas Wils. — Die richtigere Form ist नक्तचारिन्.

नक्तचर (नक्तम् + चर°) adj. in der Nacht umhergehend; subst. m. ein bei Nacht umherwanderndes Thier, ein nächtlicher Unhold, ein Rakshas. Gegens. अक्षर Çāṅkh. Grh. 2, 14. भूत MBh. 5, 7249. 14, 1921. Mārk. P. 29, 20. दिवाचरो न शर्वर्या न च नक्तचरो दिवा (याक्षः) Varāh. Bhā. S. 85, 24. — Sāv. 3, 74. MBh. 1, 6508. Hariv. 4351. R. 5, 11, 9. नक्तचोर 3. 48, 2. f. नक्तचरो Kāthās. 23, 104. 238.

नक्तचर्या (नक्तम् + चर°) f. das Herumwandern bei Nacht MBh. 12, 10575.

नक्तचारिन् (नक्तम् + चारि°) 1) adj. bei Nacht umhergehend (Gegens. दिवाचारिन्, दिवाचर) Āçv. Grh. 1, 2. M. 3, 90. — 2) m. Katze Trak. 2. 5, 8. — Vgl. नक्तचारिन्.